

Nepravедna računica Istraživanje Instituta za javne financije pokazalo nepravdu

Duge godine rada i sve niža mirovina

Po dosadašnjem zakonu kraći staž bio je isplativiji

Valentina Wiesner Mijić
valentina.wiesner-mijic@vecernji.net

Tko želi raditi dulje, a dobiti manju mirovinu? E, pa u takvu sustavu žive naši sugrađani koji su u mirovinu otišli prema aktualnom zakonu. Potkrijepila je to analiza Instituta za javne financije, koja je pokazala goleme nepravde sadašnjeg mirovinskog sustava. Za novi zakon, koji bi trebao stupiti na snagu 1. listopada, govori se da penalizira raniji odlazak u mirovinu. No, matematika pokazuje da tek donekle ispravljaja raskorak između uplaćenih doprinosa i isplaćene mirovine za različitu duljinu staža.

Inflacija ranijih mirovina

Prema vrijedećem Zakonu o mirovinskom osiguranju od siječnja 2008., prijašnje maksimalno smanjenje mirovine zbog prijevremenog umirovljenja sniženo je sa 20,4 na devet posto. Tako je nastalo paradoksalno stanje: vrlo mala razlika u visini mirovine za osobe koje su odradile cijeli radni vijek i kasnije otišle u mirovinu u odnosu na osobe koje su ranije otišle u mirovinu, pa su zbog toga platile manje mirovinskih doprinosa i dulje će koristiti mirovinu – ističe Predrag Bejaković, autor analize IJF-a pod nazivom "Isplati li se dulje ostati u svijetu rada?". Takva je praksa, kaže, rezultirala

konstantnim povećavanjem broja korisnika prijevremenih starosnih mirovina: sa 22.880 u 1997. na čak 93.574 osobe u lipnju 2010. U izračunu rađenom na osnovi prosječne plaće u RH pokazalo se da osobe koje su radile pet godina dulje i ostvarile punu mirovinu, čak i uz izmjene iz novog zakona, dobiju tek oko 4500 kuna više mirovine od svojih, ranije umirovljenih, vršnjaka. Istodobno, tijekom tih pet godina dodatnog rada, uplatile su gotovo 90 tisuća kuna više doprinosa. – Ako između dvije osobe postoji velika razlika u razdoblju osiguranja i iznosu plaćenih doprinosa, jer je jedna osoba radila pet godina kraće, odnosno pet godina dulje koristi mirovinu, sustav je nepravedan prema osiguraniku koji je odradio cijeli radni vijek – obrazlaže Bejaković. Čak i ako je mirovina prijevremenog umirovljenika nešto manja, napominje da će, zbog duljeg korištenja, do-

Prema osiguraniku koji odradi cijeli radni vijek sustav je nepravedan

I po novom zakonu ranije umirovljeni godišnje dobiju tek 265 kuna manje

biti gotovo isti iznos ukupno isplaćenih mirovina. Prema starom zakonu, osoba koja je otišla u prijevremenu mirovinu godišnje je primala devet posto niži iznos, no ukupno je dobila čak 42 tisuće kuna više od vršnjaka u starosnoj mirovini. Novi zakon to korigira, no i dalje se ranije umirovljenje isplati – u konačnici se u prijevremenoj mirovini isplati tek 4500 kuna manje, što je, podijeljeno na 17 godina prosječnog trajanja mirovine – godišnje tek 265 kuna manje.

Demografska neodrživost

Razlog je za mirovinske reforme u svijetu, pa tako i u Hrvatskoj, neodrživost inače idealnog mirovinskog sustava koji se temelji isključivo na međugeneracijskoj solidarnosti. Neodrživost leži u demografskim kretanjima u kojima se udio mlađeg i radno sposobnog stanovništva smanjuje. Zbog toga se i tzv. implicitni dug države, odnosno obveza države da skrbi za socijalno zbrinjavanje stanovnika starije dobi koja se podrazumijeva, kontinuirano i do neodrživosti povećava – komentira Damir Grbavac, predsjednik uprave Raiffeisen društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom.

ONLINE ANKETA
Trebalo li mijenjati mirovinski sustav? vecernji.hr

Nepromišljene ideje

Drugi stup djelomično je rješenje - smanjuje dug

Grbavac ističe da je drugi mirovinski stup dio odgovora na problem, jer se u njega izdvajaju, kumuliraju i oplođuju realni izvori za buduće mirovine današnjih mladih zaposlenika i tako smanjuje implicitni dug. – Opravdati ukidanje drugog mirovinskog stupa

navodnim uštedama u sljedećih nekoliko mjeseci vrlo je kratkoročan i nedovoljno promišljen pristup – kaže. A mi dodajemo: sindikalna ideja o ukidanju drugog stupa nije samo ekonomski promašena nego i protuzakonita. Novac u II.

stupu privatno je vlasništvo koje, u slučaju smrti osiguranika, nasljeđuju njegov supružnik ili djeca. Kombinatorika s ukidanjem tog privatnog dijela mirovinskog sustava moguća je jedino ako se dotad uplaćeni novac isplati vlasniku. Sve ostalo je pljačka.